

Ioan Lăcătușu, *Românii în mass-media maghiară din Harghita și Covasna*, Editura Eurocarpatica, Sf. Gheorghe, 2006

Am primit cu onoare, bucurie și interes solicitarea domului dr. Ioan Lăcătușu de a face prezentarea noii sale apariții editoriale *Românii în mass-media maghiară din Harghita și Covasna*, apărută recent la Editura Eurocarpatica din Sf. Gheorghe, în colecția „Interferențe”.

Cu onoare, deoarece consider, la fel ca distinsa doamnă Maria Cobianu Băcanu, că este omul de excepție născut în vremuri de excepție „care reprezintă și reflectă prin scrierile sale, ca un seismograf, întregul zbucium al pământului harcovian și al neamului românesc cu care se identifică în suflet, credință, cultură și știință”. Cartea de față reprezintă cea de-a 13-a consistentă lucrare semnată de prolificul autor. Cunoscând tenacitatea, setea de adevăr și dragostea de istorie a autorului, sunt convins că asemenea precizări, care fac cinste oricărui istoric, om de știință și bun român se vor repeta în viitor, cel puțin, cu aceeași frecvență.

Am primit această carte cu bucuria și interesul profesorului de istorie de a-și completa permanent cunoștințe în domeniu. Cu vinovăție afirm că mă aflu printre cei care au

„privilegiul național” de a nu cunoaște limba maghiară, cu toate că „mănânc pâinea secuilor”. În acest sens, nu am avut acces direct la scrierile istoricilor maghiari, decât prin intermediul lucrărilor editate în limba română, și deloc la articolele care „fac istorie” în presa maghiară din cele două județe. Deci, lucrarea reprezintă un bun prilej de a-mi îmbogăți cunoștințele de istorie națională.

Aceasta este structurată în două capitole. În primul dintre ele s-a lucrat „cu materialul clientului”. Acesta cuprinde fragmente din articolele publicate în mass-media locală din județele Harghita și Covasna, în perioada 2003-2005, care reflectă aspecte ale discursului unor lideri de opinie maghiari pe teme fundamentale din istoria românilor. Ele sunt grupate în studiile: „*Românii în mass-media maghiară din Harghita și Covasna*”, „*Inadvertențe, omisiuni și confuzii prezente în lucrarea Atlasul localităților județului Covasna*” și „*Problematica Trianonului în mass-media de expresie maghiară din județele Covasna și Harghita*”. Cele trei studii „deschid ochii românilor cu privire la modul cum sunt prezentați românii și istoria lor în mass-media maghiară”, autorul fiind conștient de faptul că problematica respectivă nu este cunoscută de largul public românesc datorită barierei lingvistice precum și „diversiunii realizate prin mass-media română, complice frecvent cu puterea, în escamotarea adevărului”.

După ce am citit cele trei studii, pot afirma cu certitudine că în cei peste 50 de ani de contact cu istoria românilor și cei 40 de ani de activitate didactică nu mi-a căzut sub ochi și nu mi-a fost dat să citesc asemenea scrieri de un fals grosolan, ostil, jignitor și plin de ură la adresa poporului meu.

Tema dragă istoriografiei maghiare și apoi austro-ungare, negarea continuității daco-romane și românești în spațiul transilvan, constituie elementul cheie al articolelor. Iată câteva variațiuni pe această temă prezentate de autor:

„*Propagarea națională românească acordă o atenție deosebită consolidării mitului continuității romano-daco-română, născocit în secolul trecut. După cum se știe, românii au fost un popor de păstori din partea de sud a*

Balcanilor, iar primele grupuri nomade au ajuns în spațiul vital ungar (parcă am mai auzit noțiunea de spațiu vital în istorie – oare la Hitler!), mai precis în Ardeal, abia în secolul al XIII-lea. Nu este întâmplător faptul că până în secolele XVII-XIX nu pot să prezinte un român vestit sau care s-ar fi născut în Ardeal” (de Iancu de Hunedoara o fi auzit acest istoric?); „despre continuitate nu putem vorbi decât după ce s-au stabilit secuii”; „orașe cândva pur maghiare, simte, datorită unor basme istorice – ca de exemplu vechimea daco-romană invocată și acum ca argument – că are dreptul să modifice caracterul maghiar al localităților”; „Ardealul nu a fost niciodată pământ românesc, nici nu este”; manualele oficiale „îi învață pe elevi despre mitul romano-dac și prezența continuă a românilor”; „în acest mod, copiilor le sunt băgate în mod sistematic în cap neadevăruri, atitudini antimaghiare, un trecut fals din care pot izvorî doar un prezent fals și un viitor fals”.

Și aduc argumente forte în acest sens: „Teoria daco-romană este contrazisă de faptul că diferite grupuri etnice românești abia se înțeleg deoarece vorbesc dialecte total diferite. Oltenii, lipovenii (aceștia sunt de origine slavă, nu dacă-romană – n.n.), moșii și moldovenii vorbesc în mod diferit și, în mod cert, de multe ori, un maghiar vorbește mai frumos și mai bine limba română”.

Altă temă preferată a mass-mediei maghiare este contestarea tratatului de la Trianon, temă care reflectă cu vigoare în numeroasele materiale „istorice” publicate mergându-se până la afirmații în unele cazuri grotești, absurde cum ar fi: „Adevărul este că cea de-a doua decizie de la Viena (prima a privit dezmembrarea Cehoslovaciei la 2 noiembrie 1938 prin care statul cehoslovac pierdea 12.000 km² cu o populație de 1 mil. de locuitori, în favoarea Ungariei – n.a.), a fost solicitată germanilor și italienilor de către partea română”. Deci partea română a susținut dezmembrarea Transilvaniei!

Această temă o regăsim și în articolul „Problematika Trianonului în mass-media de expresie maghiară din județele Covasna și Harghita”. Autorul a procedat la monitorizarea discursului public al principalilor lideri de opinie din mass-media de limba maghiară din județele Covasna și Harghita în perioada ianuarie-iunie 2005 constând din: relatări privind dezbaterile pe marginea filmului „Trianon”; știri și comentarii despre marcarea în Ungaria și România a împlinirii a 85 de ani

de la semnarea Tratatului; considerații cu privire la consecințele actuale asupra maghiarimii din Ungaria și din afara granițelor acesteia, precum și propuneri pentru „remediarea acestei nedreptăți istorice”. Pentru ilustrarea temei și a obsesiei maghiare subliniez două declarații: Fur Lajos, fost ministru al apărării pe timpul guvernului Antal, a declarat publicației *Magyar Demokrata*, că revizuirea granițelor constituie singura soluție privind remediarea Trianonului, iar istoricul Raffay Erno, fost secretar cu problemele politice în cadrul Ministerului Apărării (nu al războiului! – n.n.) în guvernul Antal dezvăluie soluțiile „fie reluarea problemei revizuirii granițelor, fie cea a obținerii autonomiei teritoriale...”. „Prima posibilitate a existat în anul 1989 în timpul revoluției române și a loviturii de stat. La vremea respectivă, statul (român – n.n.) era slăbit din temelii, iar Budapesta ar fi avut posibilitatea să intervină în alt mod în acele evenimente, dar guvernul comunist al lui Nemeth Miklos nu a făcut pași în acest sens”.

Potrivit gazetarilor maghiari, eroul revoluției române de la 1848, Avram Iancu este „conducători de hoți, care în 1848 pradă Aiudul și împrejurimile”. Agoston Balazs mărturisea nevinovat că „am scris toate acestea nu pentru a stârni mânia împotriva românilor (dar ce iubire? – n.n.), însă nu strică să fim clarificați în legătură cu motivarea anumitor fenomene”. Răscoala iobagilor români pentru dreptate socială, în frunte cu Horia, Cloșca și Crișan este prezentată ca „măcelul de la 1784” condus de Horia. „România alături de Ceho(Slovacia) și Serbia până acum au dat cu piciorul tratatelor internaționale cât au vrut... Și în toate cele trei state succesoare, astăzi maghiarii sunt bătuți deseori și cu curaj”. „Antimaghiarismul este însă esența statului român deoarece acest stat propovăduiește în mod continuu românismul pentru a înăbuși trecutul maghiar”. „Vreți Dvs., se întreabă Csiky Karoly, să acceptați în cadrul respectivului stat succesor (stat prădător) vreo autonomie de astupare a gurii. Autonomie? Nu, noi nu vrem autonomie! Acesta este pământul nostru! Secuile, gândește-te!”. „Este nevoie de sânge? Există suficient. Este nevoie de lacrimi? Există după vărsarea nevinovată de sânge” scria și Czeglő Zoltan în *Haromszek*, nr. 4278 / 28.09.2004.

Vedeți cumva vreo amenințare la adresa românilor? Lipsă de respect față de istoria lor, cultura lor, statalitatea lor? Vi se pare!

Toate acestea numai și numai pentru faptul că secuii „*nu strică să fie clarificați în legătură cu motivarea anumitor fenomene*”. Nici măcar nu trezește nici cea mai vagă urmă de resentiment față de români, în general, și a celor din zonă, în special. Și de ce se supără românii de aici pentru că „*indiferent cum numim noi Ținutul Secuiesc, esențial este faptul că noi îl conducem: Nu eu și Jenó*” (Szasz Jenó, primarul municipiului Odorheiu Secuisc – n.n.), afirma Raduly Robert, primarul municipiului Miercurea-Ciuc la Duna TV pe 15 mai 2005.

Iată necesitatea și izvorul acestei lucrări – destinul românilor, îngrijirea autorului față de acesta, împletită cu temerile populației pentru propria soartă.

De asemenea lucrarea cuprinde fragmente din articolele de limbă maghiară, care atacă cu o duritate neobișnuită Biserica Ortodoxă Română, respectiv Episcopia Ortodoxă a Covasnei și Harghitei ca fiind „*cel mai periculos dușman al intereselor maghiare*”, principalul instrument de îndepărtare a celorlalte confesiuni și etnii prin practicarea unei „*expansiuni continuu*”. Vehement este atacat și Ministerul Educației și Cercetării, care „*ne ține într-o îmbrățișare forțată în cadrul unei comunități silite în vederea permanentizării frustrării de drepturi*”.

Studiul „*Inadvertențe, omisiuni și confuzii prezente în lucrarea Atlasul localităților județului Covasna*” se vrea, la dorința autorilor de a comunica observațiile, „*o corectare a greșelilor și supliniri a lipsurilor*” Atlasului, în eventualitatea reeditării lucrării. În acest sens, domnul dr. Ioan Lăcătușu sesizează faptul că nu sunt reliefate decât foarte puțin legăturile istorice constante și durabile cu spațiul românesc de peste Carpați, că lipsesc total orice informații privind așezăminte dacice din cel puțin 22 de localități din județ, menționarea, chiar din greșeală, a cimitirelor eroilor români sau a unui monument românesc, a fostelor biserici românești dispărute din peste 20 de localități ale județului, denumirile actuale ale școlilor românești. De asemenea, studiul aduce o reală contribuție la precizarea structurii populației localităților înainte anului 1940, la corectarea confuziei, autorului Atlasului, privind istoria și evoluția bisericii ortodoxe și greco-catolice pe aceste meleaguri, precum și la existența unor regiuni de dezvoltare, punctuale, pe localități, coincidența făcând de altfel ca toate acestea să vizeze momente și evenimente din istoria

poporului român din spațiul covăsnean.

Cel de al II-lea capitol este deschis de două articole care înfățișează punctele de vedere și considerațiile autorului privitor la căile urmate de comunitățile secuiești și maghiare pentru obținerea autonomiei cultural-teritorială: „*Proiectul Legii privind statutul minorităților naționale*” și „*Statutul de autonomie a Ținutului secuiesc*”.

În esență, autorul subliniază că „*proiectul Legii pun accent exagerat pe drepturile colective ale minorităților naționale propunând o serie de concepte și instituții precum „Autonomia Culturală”, „Consiliul Național al Autonomiei Culturale”, care va avea un aparat propriu finanțat din bugetul de stat*”, adică va fi un „*stat în stat*”, fapt ce contravine Convenției cadru care se referă la „*drepturile și libertățile persoanelor aparținând minorităților naționale și nu minorităților ca atare*”. Rezumând propunerile din proiectul Legii cât și Statutul de autonomie a Ținutului secuiesc, domnul Ioan Lăcătușu afirmă în cunoștință de cauză: „*Autonomia nu se poate obține împotriva populației românești*”... „*Într-un stat democratic, minoritățile naționale au dreptul să formuleze propuneri peste standardele consacrate de legislația europeană de asigurare a unor drepturi și libertăți specifice, iar populația majoritară are datoria să valideze din aceste propuneri și să acorde atâtea drepturi și libertăți, cât consideră rezonabil că poate oferi, pentru a nu crea privilegii pentru unele categorii de cetățeni și nici disfuncționalități la nivelul întregii societăți*”.

În continuare, lucrarea cuprinde culegeri de studii și articole apărute în publicații de specialitate cum ar fi prestigioasa revistă științifică *Angvstia*, anuarul Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni și al Centrului Eclesiastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”, în studiile și lucrările semnate de Maria Cobianu Băcanu, Lilly Rain, Codrina Șandru, Claudiu Bădeulescu și autorul lucrării de față, care abordează teme punctuale de actualitate precum: „*Aspecte specifice de manifestare a multiculturalității în Estul Transilvaniei*”, „*Chipul hâd al intoleranței. Cazul Odorheiu Secuiesc*”, „*Reîntoarcerea la realitate – între deziderat sincer și manipulare cu iz electoral*”, „*Un drept la replică nepublicat de Cotidianul*”, „*O insulă a șerpilor în centrul României – despre soarta românilor din Harghita și Covasna*”.

În ultima parte a lucrării, „*Anexe*”, sunt

prezentate memorii, apeluri, scrisori formulate de societatea civilă românească din cele două județe care au fost adresate autorităților centrale de stat și liderilor partidelor politice în perioada anilor 2003-2005 pentru a cunoaște „direct, de la sursă, principalele probleme, frământări, temeri, trebuințe și aspirații identitare ale populației românești... rămasă, de cele mai multe ori, singură în calea răutăților”.

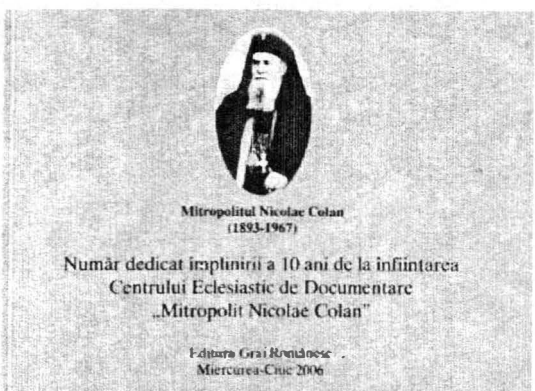
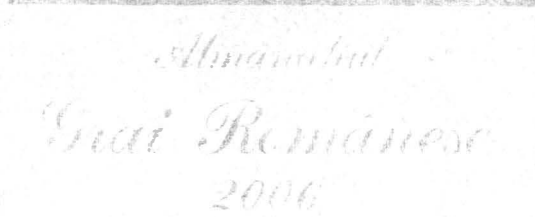
Permiteți-mi să închei succinta prezentare a valoroasei lucrări cu ce spunea doamna dr. Maria Cobianu Băcanu: „Această lucrare poate fi un ghid, un compediu pentru guvernanți, parlamentari, politicieni, inclusiv pentru românul de rând, de pe stradă, care vrea să

se ancorize în realitatea socio-etnică a zilelor noastre. Ea prezintă succint, cu măsură, cele mai stringente probleme ale românilor din sud-estul Transilvaniei, nevoiți să-și ceară dreptul la propria identitate națională de la guvernării post-decembriste ca pe vremea Memorandiștilor, de acum 115 ani. Tristă involuție!”.

Stimați participanți, sunteți parte componentă a poporului român. V-ați gândit vreodată dacă sunteți demni de el, de tradițiile și datinile pe care trebuie să le duceți mai departe? Urmați exemplul celui care se află în fața noastră! Numai acest popor, cu toate vitregiile prin care trece, nu va pieri niciodată.

Vasile Stancu

Almanahul Grai Românesc - 2006, Editura Grai Românesc, Miercurea-Ciuc, 2007

La înscăunarea Prea Sfințitului Ioan Selejan ca întâi episcop al tinerii Eparhii a Covasnei și Harghitei, în 25 septembrie 1994, prin vocea înalților ierarhi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, s-a apreciat că noua „structură administrativă bisericească, este menită să răspundă de aproape nevoilor spirituale locale ale românilor ortodocși din

această parte de țară (...) scopul ei fiind acela de a păstra pe pământ românesc, identitatea românească, credința moșilor și strămoșilor... și de a constitui un factor de pace și bună înțelegere între creștinii și locuitorii din zonă”.

Fără îndoială că decizia Sfântului Sinod, susținută și validată de Președinția și Guvernul României, de a da curs propunerii de înființare a noii eparhii, și de a alege ca întâistătător pe Prea Sfințitul Ioan Selejan, au fost hotărâri de inspirație divină, care au însemnat începutul restaurării ființei naționale prin Biserică, în această parte de țară.

Spre deosebire de celelalte eparhii din cadrul Patriarhiei Române, Episcopia Otodoxă a Covasnei și Harghitei – menționează în *Cuvânt înainte*, dr. Ioan Lăcătușu a îndeplinit și îndeplinește funcții și rosturi specifice, izvorâte din contextul etnic și confesional specific existente în sud-estul Transilvaniei. Astfel pe lângă funcțiunile confesionale, care au fost și rămân prioritare, tânăra episcopie se constituie într-un factor principal de asigurarea coeziunii sociale, și de stimulare a vieții comunitare și a acțiunii civice. Prin jertfa și acțiunea pragmatică a P.S. Ioan, după înființarea eparhiei s-au rezolvat probleme nesoționate de sute de ani, prin realizarea unor importante funcțiuni economice, sociale și de solidaritate, precum și a celor simbolice și de reprezentare. În relațiile cu autoritățile laice și bisericești, locale și centrale, credincioșii